

KAINUUN KYLÄTEEMAHANKE

TIEDOTE 2/2014

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin.

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

K a j a a n i n a m m a t t i k o r k e a k o u l u

11.6.2014

HANKEPÄÄTÖKSIÄ JA SEURANTALOJEN KORJAUSAVUTUKSET

TyöPAKKI (Euroopan sosiaalirahasto)
Projekti toimii Vieksin alueen kylätason
työllistäjänä, jatkopolkujen etsijänä ja ver-
taistoiminnan järjestäjänä harvaan asutulla
maaseudulla vaikeassa työllistämistilantees-
sa. Hankkeen hallinnoi Ylä-Vieksin kyläyh-
distys ry. Lisätietoja www.vieksi.fi/

Seurantalo Suomen kotiseu-
tuliiton seuranta-

lojen korjausavutukset: Kajaanista Kai-
nuun Nuotta ry ja Paltaniemen kyläyhdistys
ry, Kuhmosta Ylä-Vieksin kyläyhdistys ry,
Paltamosta Uura-Iijärven kyläyhdistys ry ja
Ristijärveltä Pyhännänkylän kyläyhdistys ry.

**Kaikkien kyläteemaohjelmaa
toteuttavien hankkeiden tiedot
löytyvät linkistä [http://
www.kainuu.fi/index.php?
mid=2_616&la=fi](http://www.kainuu.fi/index.php?mid=2_616&la=fi)**

KYLILLÄ TAPAHTUU KESÄLLÄ 2014

Savijoen Myllytapahtuma Ristijärvellä 15.6.
Niemiskylän kyläjuhla kylätalolla 28.6.
Ruhtinansalmen kylätalolla 28. - 29.6.
Erämaan markkinat ja kylätalon 50-
vuotisjuhlat 28.6.
Lentiiran kyläpäivät koululla 5.7.
Jättiläisten yö - Kivesvaara Uphill Run
5.7.

Karppalan mylly -tapahtuma Uvalla 6.7.

"Vietä kesäpäivä Heinämäellä" 6.7., kylä-
läisten ja kesäasukkaiden ohjelmallinen
tapaaminen.

Paltaniemi -päivät ja Eino Leino -talon
kirjapäivät 11. - 13.7.

Vuolijoella Wanhan ajan maatalousnäytte-
ly Riihipihan museoalueella 12. - 13.7.

LÄHIDEMOKRATIA-
TYÖPAJA 2

VAALAN KYLÄPARLA-
MENTTI 2

SUOMUSSALMEN
KYLÄPARLAMENTTI 3

HYVIÄ KÄYTTÖJÄ 3

KAJAANIN ASUKAS-
ILLAT 4

LAPIN OPINTO-
MATKA 4

LENTIIRA JA ALPUA TEKEVÄT YHTEISTYÖTÄ

Lentiiran kylä Kuhmossa ja Alpuan kylä
Raahessa ovat käynnistäneet keskinäisen
yhteistyön kevään 2014 aikana. Helmikuus-
sa Alpuan kyläläiset tulivat tutustumaan
Lentiiran kylään ja kyläyhdistyksen toimin-
taan, Alpuan kyläläiset saivat tutustua mm.
Vartiuksen raja-asemaan, lentiiralaisiin,
kylän ruokaperinteisiin sekä itse kylään
kyläkierroksen aikana. Maaliskuussa lenti-
iralaiset vastaavasti vierailivat Alpualla ja
erityisen kiinnostavia olivat Vihannin ky-
lien yhteisestä retkeilyreitistä -hanke ja Al-
puan entisen kyläkoulun uusi CHP-
voimalaitos, joka tuottaa hakkeella sekä
lämpöä että sähköä kylätalolle ja myytäväk-
si.

Molemmissa kylissä toiminta pohjautuu
yhteistyöhön ja verkostojen hyödyntämi-

seen. Loppukeskustelussa keskusteltiin sii-
tä, mitkä asiat kiinnostivat yhteistyökylässä.
Lentiiralaiset nostivat esille CHP-
voimalaitoksen, kyläläisten käytössä olevat
koulun rakennukset, talkoohengen, Kinttu-
polun ja uuden kaupan perustamisen kyläl-
le yhteistyössä kyläyhdistyksen kanssa. Al-
pualaisten mieleen taas jäivät Lentiiran
naisten työskentely keittiössä, Lentiiran
kirkko ja kirkkohistoria, perinteiset herkut,
piirakat ja rönttöset, musiikkiosaat ja
yhteislaulu sekä vanhat työtavat. Molem-
mat kylä olivat havainneet, että palveluita
voi itsekkin rakentaa yhteisön voimin.

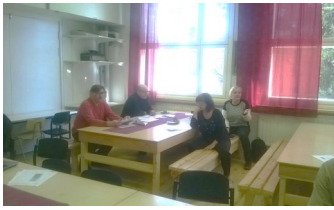
Kylien välinen yhteistyö jatkuu ja kesällä
osallistutaankin yhteistyökylien kesätapah-
tumiin.

Lentiiralta vietiin aamulla leivot-
tua leipää tuliaisena Alpualle.

Asko Karhunen esitteli CHP-
voimalaitosta.

Kokoonnuimme Sapsontalolle Sotkamoon.

Pihapiiristä löytyy myös kota.

Lounasruokaa tulolla.

Lampaita käytetään maisemahoidollisissa töissä

LÄHIDEMOKRATIATYÖPAJA SAPSONTALOLLA 27.3.2014

Marraskuussa 2013 järjestetyn Kyläteemaohjelman työpajan jatkoksi sovittiin lähidemokratiaan liittyvästä työpajasta. Maaliskuussa aiheesta kiinnostuneet kokoontuivat Sapsontalolle.

Kyläyhdistyksen puheenjohtaja Elma Huusko toivotti kaikki tervetulleiksi ja esitteli kyläyhdistyksen toimintaa. Kyläyhdistys on perustettu 1988. Elma on toiminut puheenjohtajana vuodesta 1990. Sapsontalo on entinen kyläkoulu, jonka Kyläyhdistys osti 2011 kylätaloksi.

Kalle Nieminen alusti työpajan toimintaa kertomalla lähidemokratiasta koko Suomen ja erityisesti Kainuun tasolla. Tarja Lukkari puolestaan esitteli Kajaanin mallia. Veli-Matti Karppinen kertoi Nakertaja-Hetteenmäen yhteissuunnittelumallista. Lähtökohta on hyvin yksinkertainen. Asukkaat, viranhaltijat ja luottamushenkilöt tekevät yhdessä

alueen kehittämissuunnitelman tasavertaisesti ja sitoutuvat sen toteuttamiseen.

Työpajan tavoitteena oli katsoa tulevaisuuteen eli mikä on Kainuun lähidemokratian tila vuonna 2020? Aihetta käsiteltiin osamisen, viestinnän ja vuorovaikutuksen, sosiaalisen pääoman ja toimintamallien kautta. Tulokseksi tuli neljän eri kokoluokan lähidemokratia toimintamallia eli S = Kyläparlamentti, M = Kylä- ja asuinalueohjelma, L = Sukevan aluelautakuntamalli (noin 100.000 euron budjetti) ja XXL = Rovaniemen aluelautakuntamalli (iso budjetti).

Luottamus syntyy (pienistäkin) teoista, pienistä puroista syntyy isot virrat, tarvitaan tahtotila ja tulielämä, tarve, tuloksien syntymiseen menee aikaa. Näitä soveltaen ja kehittämällä kohti Kainuun mallia – Kainuun lähidemokratian mallimaakunta!

VAALAN KYLÄPARLAMENTTI 11.2.2014 MANAMANSALOSSA

Kokoonnuimme Kassu Halonen taidetalolla. Edustajia oli salin täydeltä kolmelta kylältä – suurelta osin manamansalolaisia.

Kylien puheenvuoroissa näkyi aktiivinen toimeliaisuus. Manamansalo vaalii suosittujen ja odotettujen tapahtumien järjestämistä – joka vuodelle. Tiistapäivän keskustelutapaaminen on ympärivuotista ja asukkaiden keskuudessa jo vakiintunut käytäntö. Valokuidun vetäminen kylälle puhutti.

Säräisniemi on profiloitunut kulttuurin esille tuomiseen ja kulttuurimatkailuun. Koulu viettää 130 -vuotispäiviään ja juhloja ohjelmallaan entisille koululaisille. Runot ja lausuntataide ovat vahvaa osaa misaluetta ja niitä tullaan esittämään Senaattoritapahtumaan Helsinkiin kesäkuussa. Neittävällä on ollut viime aikoina paljon hanketoimintaa. Nuorille on järjestetty sekä erätoimintaleirejä että liikuntapainotteisia leirejä. Toimivaksi remontoitua kylätaloa käytetään vilkkaasti. Kylä on palkannut kylätyöntekijöitä säännöllisesti.

Kunnanjohtaja Tytti Määtän aloitteesta keskusteltiin Päihitteön Vaala -teemavuodesta ja mietittiin kylien panostusta. Tähtäimenä on elämänlaadun parantaminen ja alkoholin välittämiseen puuttuminen. Keskusteltiin myös kotihoidon ateriapalveluista ja niiden hinnoista.

Jaana Tähtinen kunnasta vastaa kylien tapahtumien kokoamisesta. Kylien toivotaan tuovan tietoa tapahtumistaan.

Aili Jussila Ely-keskukselta kertoi Maisemat ruotuun -hankkeesta. Kylät voivat saada maisemahoidollisissa asioissa asiantuntijaohjausta ja -suunnittelua. Neittävällä oli pidetty hiljattain kyläkävely ja arvioitu kylän maisemallisia vahvuuksia.

Veli-Matti Karppinen Kainuun Nuotalta toi esille ympäristötöiden uuden toteutusmallin. Sen puitteissa kyliltä toivotaan esityksiä työkohteiksi. Uusi kyläportaali on käytössä ja koulutusta järjestetään.

Seuraavan kyläparlamentin ajankohtaa ei vielä sovittu, mutta se pidetään todennäköisesti Nuojualla.

SUOMUSSALMEN KYLÄPARLAMENTTI 8.5. SAARIKYLÄLLÄ

Yli 20 henkeä kokoontui keväiseen kyläparlamenttiin. Kunnasta paikalla oli kunnanhallituksen puheenjohtaja Raija Hekkala, kunnanjohtaja Asta Tolonen ja tekninen johtaja Antti Westersund.

Aili Jussila ELY-keskukselta kertoi Maisemat Ruotuun -hankkeen tarjoamista mahdollisuuksista. Kunnassa on yksi valtakunnallinen ja viisi maakunnallista arvokasta maisemakohdetta - yksi Saarikylällä. Hanke haastaa kyliä maiseman hoitoon talkootapahtuman merkeissä ja tukee rahallisesti talkootarjoiluja. Haaste otettiin kylillä vastaan. Jokainen paikalla ollut kylä (9) sai oman puheenvuoronsa. Ruhtinansalmella järjestetään vuosijuhla. Piispajärvellä ja Vuokissa kerätään aineistoa kyläkirjaan. Kirkonkylällä laiduntavat lampaat maisemanhoidossa. Haukila-Puraksella odotetaan valokuitua tulevana kesänä. Kylien puheenvuoroissa heijastui huoli tulossa olevissa säästöistä, jotka johtavat palvelujen karsimiseen edelleen. Kiannanniemen puheenvuorossa vertailtiin tämän hermistä tilannetta vuoteen

2002, jolloin ensimmäinen kyläsuunnitelma laadittiin. Moni asia on kadonnut, mikä ei ole omiaan nostamaan mielialaa.

Asta Tolonen kertoi, mihin valtionosuuksien jaon muuttuminen kunnassa johtaa. Kylät kärsivät tästä mm. pienentyneinä toiminta-avustuksina. Kunta luopuu asteittain lakkautettujen koulujen ylläpidosta. Niitä tarjotaan ostettaviksi ensi sijaisesti kylille.

Kunta on lähtenyt mukaan ”Kuntalaiset keskiöön” -hankkeeseen. Sen myötä pyritään rakentamaan kunnan oma malli toteuttaa lähidemokratiaa. Hankkeessa on nimettyinä sekä kunnan että kylien edustajat.

Kunta on sitoutunut suunnitteilla olevaan Hajallaan -hankkeeseen. Hankkeen avulla tullaan kehittämään haja-asutusalueiden kuljetuspalveluja ja liikkumista kokonaisvaltaisesti. Hanketta hallinnoi Destia.

Kyläparlamenttia uudistetaan. Vahvemmin asiantuntija-alustukseen perustuva kyläparlamentti pidetään kerran vuodessa virastotalolla. Lisäksi kesäaikaan kokoonnutaan vaapamuotoiseen kyläparlamenttiin kylille.

Lisätietoja

ajankohtaisista tapahtumista ja muista hankkeeseen liittyvistä asioista löytyy hankkeen www.kainuu.fi/index.php?mid=2_616_621&la=fi

HYVIÄ KÄYTÄNTÖJÄ: TURVALLISUUSKOULUTUKSISTA IDEOITA ARKEEN

Kevään aikana Suomussalmella Kajaanissa, Kuhmossa, Ristijärvellä ja Vaalassa järjestettiin Meidän turvallinen kylä -koulutus-tapahtumat. Aasukkaat saivat omatoimisen varautumisen perustietopaketin käytännön harjoituksineen. SPEK:n koordinoimissa koulutuksissa oli mukana lähes 90 osallistujaa 22 kainuulaiselta kylältä. Kyläläisille annettiin koulutusta muun muassa palorisien tunnistamisesta, alkusammutuksesta, omatoimisesta varautumisesta ja kyläläisten hyvinvoinnin edistämisestä. SPEKin yhteistyökumppaneina koulutuksissa toimivat Kainuun Pelastuslaitos, SPR ja ProAgria Kainuu/maa- ja kotitalousnaiset.

Koulutuspäivien yhteydessä kyläläiset ideoivat uusia keinoja käytännön turvallisuustyöhön omalla kylällä mm. seuraavasti:

- kyläyhdistys järjestää keskitetyn kotien sammutusvälineiden tarkastuspäivän kylätalolla, yhteistyössä huoltoliikkeen kanssa

- kylälle laaditaan oma ”tärkeiden numeroiden” puhelinluettelo, joka jaetaan kaikkiin koteihin ja kesäasukkaille ja turvallisuussuunnitelma päivitetään
- 112 -päivän toimenpiteet; oman kodin poistumisteiden tarkistus ja poistumisharjoitus (palotikkaat, ym.) ja palovaroitusten pattereiden vaihto
- kylätalolla kaikille avoin pelastusharjoitus
- kylätalon pelastussuunnitelman laatiminen ja käyttäjien perehdytys sammutusvälineiden sijaintiin ja poistumisteihin
- kylän oman hälytysringin perustaminen

SPEK on käynnistänyt Kylien turvallisuusoppaan työstämisen yhdessä koulutuksiin osallistuneiden kyläläisten ja paikallisten turvallisuustoimijoiden kanssa. Se antaa käytännönläheisiä työkaluja ja ohjeita kylien turvallisuustyön edistämiseen. Opas julkaistaan syksyllä 2014.

Arjen turvaa harvaanasutuilla alueilla -hanke

Kylien turvallisuuskoulutus

Projektipäällikkö Aikku Eskelinen

aikku.eskelinen@spek.fi

Puh. 040 834 4545

<http://www.kamk.fi>

Kajaanin ammattikorkeakoulu

Huom.! Olemme muuttaneet

1/2014:

Ketunpolku 3

PL 52

87101 KAJAANI

YHTEYSTIEDOT

KOORDINAATTORI TARJA LUKKARI
(HANKESUUNNITTELU JA KOORDINOINTI)

♦ Puh. 0400 372 082

♦ TARJA.LUKKARI@KAMK.FI

PROJEKTIPÄÄLLIKKÖ KALLE NIEMINEN
(TEEMAKYLÄSUUNNITELMAT JA -TILAISUUDET)

♦ Puh. 040 702 7038

♦ KALLE.NIEMINEN@KAMK.FI

PROJEKTISIHTTEERI PIIRJO MOILANEN

♦ Puh. 0400 299 521

♦ PIIRJO.MOILANEN@KAMK.FI

Vuoreslahdessa kokoonnuttii koululle.

Kylän toimintaa esittelivät Liisa Palojärvi ja Leena Aspegren.

Oittolanrannassa sijaitsevan kodan omistaa kaupunki, mutta se on ilmaiseksi kylälaisten käytössä.

KAJAANIN ASUKASILLAT

Kajaanin uuden kylä- ja kaupunginosahjelman valmistelutyö päätettiin tehdä perusteellisesti. Edellisen ohjelman arvioinnissa tuli esille asukkaiden ja aktiivitoimijoiden puutteellinen tietämys ohjelmasta.

Eri puolilla kaupunkia järjestettiin asukasillat. Tilaisuudet olivat avoimia kaikille riippumatta siitä, missä asuu. Ensimmäinen ilta oli Jormualla tammikuussa ja toukokuussa 7. tilaisuus Murtomäessä.

Asukasillat nimettiin Kajaani kiertueeksi; ”Tule ja sano kotikaupunki paremmaksi”. Kutsu tilaisuuteen oli Koti-Kajaanissa ja jaettiin myös alueen talouksiin postitse. Tilaisuuksiin saapuikin 20 – 30 asukasta, vain parissa tilaisuudessa joukko oli pienempi. Asiaa ja kehittämistarpeita koottiin paljon ja tietoa ohjelmasta ja sen suomista mahdollisuuksista levitettiin asukkaille.

Menetelmänä oli teemoittaiset työpöydät, jotka kaikki ryhmiin jaetut osallistujat kiersivät. Näin sai purkaa ajatuksia kaikista ohjelman asiakokonaisuuksista. Menetelmä osoittautui hyvin toimivaksi ja osallistujat olivat pääsääntöisesti tyytyväisiä. Teemat olivat kattavia; Tiestö-, tietoverkko- ja kulkemisasioista palveluihin - myös Sote - niin elinkeinoista ja työllistymisestä kuin kansalaisvaikuttamisesta.

Vetäjät laativat koosteet, joista saadaan sisältöä ohjelmaan. Ajatukset ovat selkärangana uudelle ohjelmalle, joka on alustavassa muodossaan valmis ennen kesälomien alkua. Myöhemmin järjestetään tarvittaessa erillisiä tiedotustilaisuuksia, joiden jälkeen lopullinen ohjelma on valmis. Kajaanin kaupungin nettisivuilla ohjelmaan voi käydä koko ajan antamassa lisätäydennyksiä.

KAINUUN TEEMAOHJELMIEN OPINTOMATKA LAPPiin HUHTIKUUSSA

Yksi tutustumiskohteista oli Songan kylä Rovaniemellä. Kylän asukasluku on noin 230 henkilöä. Palvelujen häviäminen on selvästi vaikuttanut kylän kiinnostavuuteen. Kylällä asuu aktiivista väkeä. Väestön vanheneminen on vähentänyt myös aktiivien määrää. Runsaan vapaa-ajan asutuksen myötä asukasmäärä kaksinkertaistuu kesäkuukausina. He eivät kuitenkaan ole kiinnostuneita osallistumaan toimintaan.

Kylälle saatiin kylätalo entisestä kyläkaupasta 2002. Tuolloin toiminta aktivoitui ja monipuolistui. Tavoitteena on kehittää toimintaa periaatteella jokaiselle jotakin. Uutena toimintamuotona on joka toinen viikko järjestettävä vanhusten virkistyspäivä. Tämä muistuttaa hyvin paljon esim. Moisiovaarassa ja Lentiirassa järjestettäviä palvelupäiviä.

Kylällä toimivat yhdistykset järjestävät toimintaa sekä yhdessä että erikseen ja hallituksessa on edustajat kaikista yhdistyksistä. Tämä mahdollistaa hyvän yhteistyön. Lisätietoja: <http://www.sonka.fi/>

Toinen mielenkiintoinen esimerkki löytyi Kittilästä. Kunnan elinkeinojohtaja Katariina Palola kertoi Kinisjärvi-Vuoman laajakais-taasuuskunnasta. Kylien alueelle rakennettiin talkoovoimin laajakaisa. Osuuskunta omistaa verkon ja hallinnoi sitä, operaattorina toimii Sonera. Rakentamiseen ryhdyttiin koska aikaisemmat yhteydet olivat surkeat. Osuuskunnan liittymän hinnaksi tuli reilut 500 euroa, sillä talkootyötä on tehty paljon. Tähän tulee lisäksi Soneran kustannukset. Kylän talouksista lähti mukaan 58 eli lähes 100 prosenttisesti. Hankkeen rahoitti Euroopan maaseuturahasto.